

Vlaanderen
is diervriendelijk

Huisdierwijzer kaketoos

 Cacatuidae

DEPARTEMENT
OMGEVING

vlaanderen.be/huisdierinfo

////////////////////////////////////

HUISDIERWIJZER: KAKETOE

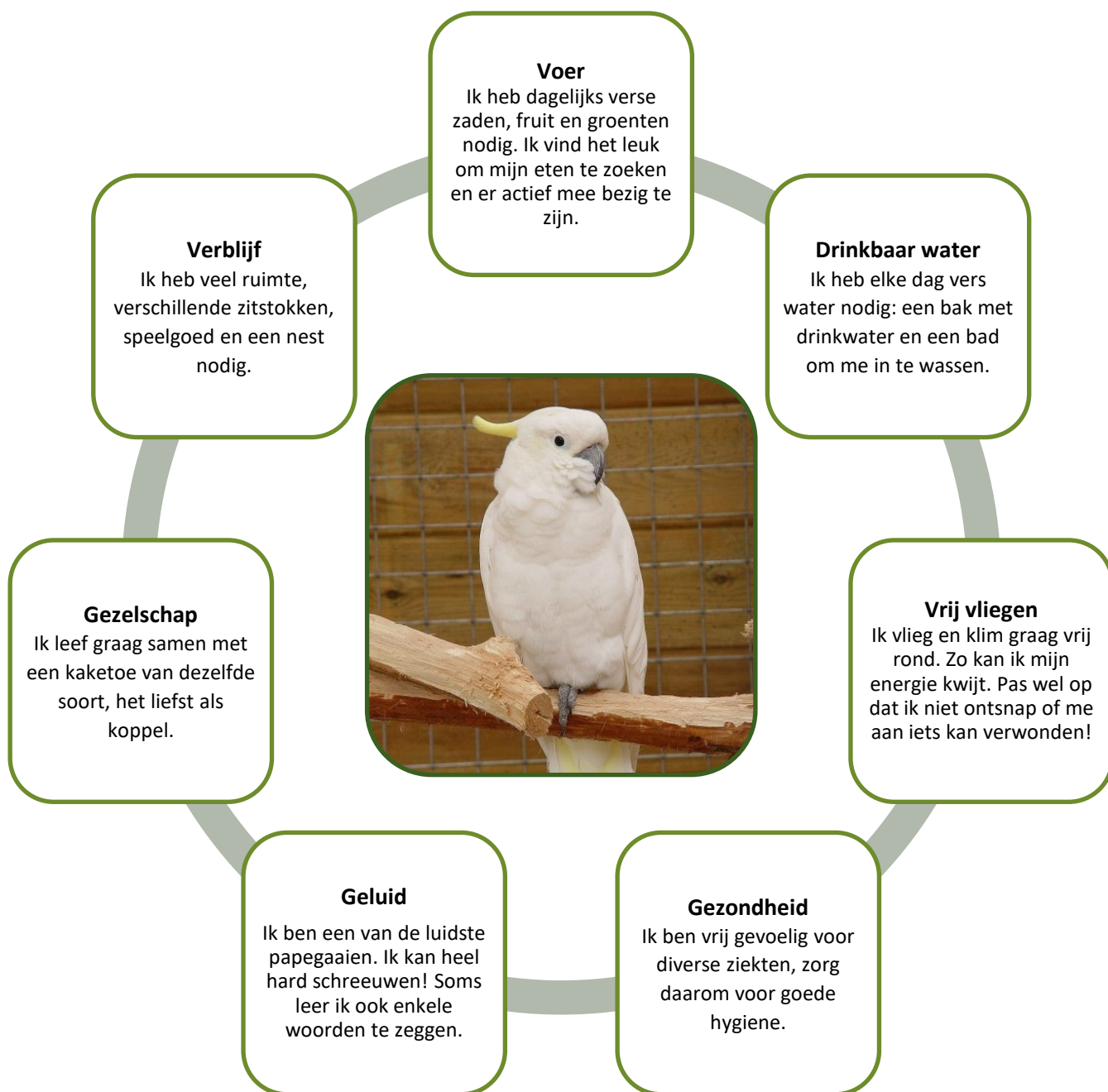
Cacatuidae

////////////////////////////////////

INHOUD

1	Overzicht	3
2	Natuurlijk gedrag en behoeften.....	4
3	Huisvesting en verzorging	6
3.1	Huisvesting	6
3.1.1	Gezelschap	6
3.1.2	Kooi of volière	6
3.1.3	Bodembedekking en inrichting	7
3.1.4	Verrijking	8
3.2	Voeding	9
3.3	Verzorging	10
4	Gedrag en omgang met het dier	11
5	Gezondheid	12
5.1	Voortplanting en bijhorend gedrag	12
5.2	Meest voorkomende gezondheidsproblemen	13
6	Aankoop of adoptie.....	14
7	Kosten	15

1 OVERZICHT

2 NATUURLIJK GEDRAG EN BEHOEFTE

De familie van de kaketoos (*Cacatuidae*) telt 21 soorten kaketoos, onderverdeeld in zeven geslachten. Ze komen van nature voor in tropische bossen, mangroven, moerasgebied of het droge grasland van Australië, de Filipijnen, Indonesië en de omliggende eilanden. Deze vogels maken deel uit van de grotere groep van papegaaiaachtigen (*Psittaciformes*) die als gemeenschappelijke kenmerken een sterk gekromde snavel hebben en aan de voeten twee tenen voorwaarts en twee tenen achterwaarts.

De meest bekende soorten die als huisdier gehouden worden, zijn de roze kaketoos (*Eolophus roseicapilla*), molukkenkaketoos (*Cacatua moluccensis*), geelkuifkaketoos (*Cacatua galerita*) en witkuifkaketoos (*Cacatua alba*). De valkparkiet (*Nymphicus hollandicus*) is in tegenstelling tot wat zijn naam doet vermoeden een kaketoesoort en eveneens zeer populair. Algemeen zijn de wilde populaties kaketoos sterk afgenomen en worden sommige kaketoesoorten kritisch met uitsterven bedreigd door het verlies van habitat. Met uitzondering van de valkparkiet zijn daarom alle kaketoesoorten beschermd door [CITES](#) en daarom mogen alle kaketoesoorten alleen verhandeld worden als ze in gevangenschap zijn geboren.

Kaketoos zijn zeer sociale dieren die in paren leven. Ze vormen een koppel voor het leven en elk paar heeft een eigen nest. In natuurlijke omstandigheden vormt een vogelpaar soms een onderdeel van een grotere groep kaketoos en ondernemen ze gezamenlijke activiteiten zoals voedsel zoeken. De vogels worden net voor zonsopgang actief en zoeken tijdens de heetste uren van de dag de schaduw en koelte op bij rivieren en in bomen. In de namiddag gaan ze weer op zoek naar voedsel en ze gaan hiermee door tot de avond valt. 's Nachts slapen ze in nesten in holle bomen.

Ze eten allerlei soorten zaden, noten, planten en vruchten. Soms worden er ook insecten gegeten zoals sprinkhanen, maar kaketoos lijken hier niet speciaal naar op zoek. Ze klimmen tussen takken om voedsel te zoeken, met hun kromme bek openen ze harde zaden en noten.

Alle kaketoesoorten zijn zeer intelligent en ondernemend. Ze staan bekend als één van de luidruchtigste papegaaiaachtigen. De vogels maken verschillende geluiden, van zacht fluiten tot krijsen, en ze kunnen ook geluiden nabootsen. Deze geluiden gebruiken ze om te communiceren met de groep. Deze papegaaien worden afhankelijk van de soort 20 tot 55 cm groot en hebben elk hun soorteigen uiterlijk en gedragingen. Opvallend aan alle kaketoos is hun kuif. Bij opwinding, angst of agressie zet de vogel de veren op zijn hoofd op als een kuif.

Indeling in het dierenrijk

Dierenrijk	<i>Animalia</i> (Dieren)
Stam	<i>Chordata</i> (Chordadieren)
Klasse	<i>Aves</i> (Vogels)
Orde	<i>Psittaciformes</i> (Papegaaiaachtigen)
Familie	<i>Cacatuidae</i> (Kaketoos)

Enkele bekende soorten kaketoen die als huisdier gehouden worden

Soort	Verenkleed	Specificaties	Beschermingsstatus
Valkparkiet <i>Nymphicus hollandicus</i> 	De kweekvarianten hebben diverse kleurvarianties. Het natuurlijke verenkleed is grijs met witte vlekken op de vleugels, een bleekgele kop en kenmerkende rood-oranje vlek op de wangen.	- Grootte: 25-35 cm - Gewicht: 80 g - Levensverwachting: 15 tot 25 jaar	CITES: uitzondering! Niet opgenomen in appendix II
Rose kaketoe <i>Eolophus roseicapilla</i> 	Grijs en roze verenkleed. Lichtere kuif.	- Grootte: 35 cm - Gewicht: 350 g - Levensverwachting: > 40 jaar	CITES: appendix II
Molukken kaketoe <i>Cacatua moluccensis</i> 	Wit tot zalmkleurig met roze kuif.	- Grootte: 46-53 cm - Gewicht: 800-975 g - Levensverwachting: > 65 jaar	CITES: appendix II
Grote geelkuifkaketoe <i>Cacatua galerita</i> 	Wit verenkleed met gele kuif. De onderkant van de vleugels en staart is lichtgeel.	- Grootte: 45-55 cm - Gewicht: 500-870 g - Levensverwachting: > 70 jaar	CITES: appendix II
Witkuifkaketoe <i>Cacatua alba</i> 	Bijna volledig wit. Onderkant van de vleugels en de staart is lichtgeel. Heeft een achterwaarts gebogen witte kuif.	- Grootte: tot 46 cm - Gewicht: 400-800 g - Levensverwachting: 25 tot 40 jaar	CITES: appendix II

3 HUISVESTING EN VERZORGING

3.1 HUISVESTING

3.1.1 Gezelschap

Alle soorten kaketoos zijn sociale vogels die je op zijn minst met twee moet houden. Huisvest ze bij voorkeur in koppel in een grote volière. Het vinden van de juiste partner is een uitdaging voor kaketoos: jonge vogels die samen gehuisvest zijn, hebben een betere kans op het vinden van een goeie match, dan vogels die op volwassen leeftijd aan elkaar werden voorgesteld. Als zich eenmaal een koppel vormt, dan moet je die dieren hun hele leven samenhouden, want de vogels vormen een hele hechte band met elkaar.

3.1.2 Kooi of volière

Kaketoos kunnen zowel binnen als buiten gehuisvest worden in een zeer ruime kooi of volière. Het zijn grote vogels met een zeer diepe vleugelslag en ze moeten daarom zoveel mogelijk vliegruimte krijgen. De lengte van de volière is belangrijker dan de breedte zodat de vliegafstand zo groot mogelijk is. Hoe groter de kooi of volière, hoe beter. Voor een koppel van een kleine soort, bijvoorbeeld valkparkieten of roze kaketoos van 30 cm, is een volière van minimaal 300 x 200 x 150 cm (lengte x breedte x hoogte) nodig. Grotere kaketoesoorten zoals bv. de witkuifkaketoos hebben minimaal een volière nodig van 500 x 200 x 240 cm (lengte x breedte x hoogte).

Standaardkooien uit de dierenwinkel zijn meestal te klein! Als je de vogel los houdt in huis, dan is een kleinere kooi voldoende, omdat die kooi dan enkel een slaap- en voerplaats is. Overdag moet deze vogel dan kunnen vliegen, klimmen en op onderzoek gaan in huis of in een veilig ingerichte kamer. Een grote volière heeft als voordeel dat de vogel genoeg lichaamsbeweging krijgt, en je dus minder tijd hoeft te besteden aan het los laten vliegen van de vogels buiten de kooi.

Een buitenvolière moet deels overdekt en afgeschermd zijn tegen weersinvloeden, zoals wind en regen. Zorg ervoor dat een deel vorstvrij blijft, een beschut nachtnest is ook absoluut noodzakelijk. Voorzie bij voorkeur een verwarmd binnenvverblijf, want de meeste kaketoesoorten komen uit subtropische gebieden en kunnen niet goed tegen de kou. Zorg dat ze beschut zitten en dat er zeker geen tocht is. Een gehele overdekking is niet nodig omdat ze in de zomer de zon en regen als douche wel prettig vinden.

De vogels houden van een hoge luchtvochtigheid en temperaturen rond de 20 °C. Afhankelijk van hun oorspronkelijk leefgebied kan de optimale luchtvochtigheid en temperatuur verschillen. Kaketoos kunnen niet goed tegen extreme temperaturen, zowel koud als warm. Pas op met temperatuurschommelingen, een vogel die binnen is opgegroeid, kan je niet zomaar naar een buitenhok verplaatsen. Als je een nieuwe vogel buiten wilt houden, dan moet je die tijdens een warme periode, in het begin van de zomer, voor het eerst buiten huisvesten.

De vogels klimmen graag, dus voorzie bij voorkeur dwarse of vierkante tralies voor de volière. Wees je ervan bewust dat deze vogelsoorten krachtige knagers zijn. Gebruik daarom stevig gaas van minimaal 3 mm dik. Kippengaas is ongeschikt. Nieuw draadgaas moet vooraf met azijn geschuurd worden om te voorkomen dat de vogels vergiftigd worden met zware metalen door aan het draadgaas te bijten.

De volière buitenshuis moet zo gebouwd zijn dat roofdieren zoals katten, vossen of honden er niet in kunnen en ratten en muizen wegblijven. Knaagdieren worden aangetrokken tot het vogelzaad en kunnen ziektes of parasieten overbrengen.

Als de dieren binnen zitten, moet je een plaats kiezen in functie van de vogel. Tamme kaketoos houden van interactie en afwisseling. Zet de kooi best in de ruimte waar je zelf ook veel bent. Ze kijken graag vanuit de kooi uit het raam. De plaats van de kooi is cruciaal voor de gezondheid van de vogels. De kooi mag niet staan:

- in de buurt van een warmtebron of in de volle zon;
- in de tocht;
- bij lawaai of harde geluiden, bijvoorbeeld van een wasmachine;
- in dampen, rook of irriterende geuren zoals bv. van luchtverfrissers of dampen van het koken.

Je kan de vogels in huis los laten vliegen om de vleugels te strekken, mits de omgeving veilig is en je de deuren en ramen sluit. Doe ook de gordijnen dicht om te voorkomen dat ze tegen het raam aan vliegen. Pas op met andere huisdieren: de kleine soorten kunnen een prooi zijn voor katten en honden, terwijl de grotere soorten stevig kunnen bijten en andere huisdieren verwonden.

3.1.3 Bodembedekking en inrichting

Een bodem met kranten en eventueel een dunne laag stofvrije bodembedekking volstaat en maakt het gemakkelijk om uitwerpselen te verwijderen. De bodembedekking mag niet schurend of irriterend zijn voor de vogels; maïskorrels of schelpenzand zijn geschikte materialen. Stofrijke bodembedekking of nestmateriaal zoals zaagsel of stoffig stro of hooi is niet geschikt. Houtkrullen van ceder verspreiden giftige dampen die schadelijk kunnen zijn. Gebruik deze houtsoort daarom niet.

In het verblijf moeten de volgende zaken aanwezig zijn:

- een nestkast of broedblok als schuil- en slaappleats. Voorzie per koppel een eigen nestkast of broedblok.
- zitstokken met verschillende diktes en structuren om de nagels en poten gezond te houden
- klimkoorden
- voldoende vliegruimte
- een drinkbak
- voor elke vogel een voederbak
- een bad om in te baden. Zet dit op een plaats waar er geen mest in kan vallen, dus niet onder klimstokken.
- een bakje grit, sepia en maagkiezel voor een goede vertering en calciumopname
- speelgoed zoals touw, papier en voederpuzzels tegen verveling. Takken van de wilg, vlierbes of van onbespoten fruitbomen worden ook op prijs gesteld als nest- en knaagmateriaal.

Voorzie bij voorkeur een natuurlijke nestplaats in de vorm van een holle boom of broedblok, maar je kan ook een nestkast gebruiken. Voor grote kaketoesoorten moet de nestplaats 40 tot 50 cm diep zijn, met een diameter van 35 tot 50 cm. De nestplaats is bij voorkeur open bovenaan of heeft voor de grote kaketoesoorten een opening van minimaal 10 cm groot. Als de nestplaats is opgehangen aan het plafond, dan moet je voldoende ruimte voorzien om de vogel gemakkelijk te laten in- en uitvliegen. Een grote holle boomstam die stevig op de bodem is verankerd, is ook een geschikte nestplaats.

Geef geen watten of andere fijne weefsels als nestmateriaal, dit kan aanleiding geven tot darmverstopping. Kokosvezel, twijgjes en stofvrij hooi zijn geschikt. Ook touw, papier, grassen en takken van wilg, hazelaar of onbespoten fruitbomen vormen uitstekend nest- en verrijkmateriaal.

Zitstokken zijn één van de belangrijkste aspecten bij het inrichten van een verblijf. Bij voorkeur gebruik je natuurlijke takken die variëren in dikte en diameter. Het totaal aantal zitstokken moet groter zijn dan het aantal vogels in de volière. Door minstens twee zitstokken te voorzien op het hoogste punt, voorkom je competitie. Zorg ervoor dat een koppel samen kan zitten. De zitstokken mogen niet te dicht tegen het plafond worden opgesteld, en de vogels moeten kunnen zitten zonder de muren of andere inrichting te raken. Zorg dat er altijd voldoende open vliegruimte behouden blijft. Oriënteer meerdere relatief korte zitstokken naar verschillende richtingen, zowel horizontaal als

verticaal, en plaats ze op andere hoogtes, zodat de kaketoos de omgeving vanuit verschillende oogpunten kunnen overzien en kunnen klimmen. De zitstokken kunnen met bouten of door middel van v-vormige houders aan de volière muren bevestigd worden. Dit laat ook regelmatige rotatie en vervanging toe. Onthoud dat de houten zitstokken maar een beperkte tijd meegaan, want de vogels houden van knagen. Metalen zitstokken zijn echter niet aangeraden, vooral niet in buitenhuisvesting tijdens de koude wintermaanden.

Je kan planten zetten in de volière, maar de dieren zullen eraan knabbelen. Kies voor veilige planten, die niet aantrekkelijk zijn om aan te knagen. Voorzie voldoende ander knaagmateriaal, zoals zacht hout van takken van de wilg, hazelaar, vlierbes of van onbespoten fruitbomen.

De meeste kaketoos zijn gek op baden. Het bad moet groot genoeg zijn, antislip, een gemakkelijk te reinigen oppervlak hebben en geen scherpe randen. Vul het bad met maximum 15 cm water en niet minder dan 5 cm voor grote kaketoesoorten. Voor de kleinere kaketoesoorten mag het water niet dieper zijn dan de lengte van de poten van de kleinste vogel in je volière. Zet het bad zo neer dat er geen mest in kan vallen. Bij buitenhuisvesting geef je beter geen bad in de winter, om te vermijden dat de dieren te nat worden en kouvatten.

Geef elke dag vers drinkwater uit een waterbak. Het voeder kan je in een ondiepe stenen schaal geven en moet op minstens evenveel plaatsen ter beschikking worden gesteld als er vogels zijn, om agressie over het voedsel te voorkomen.

3.1.4 Verrijking

Naast de grootte van de kooi is verrijking in de kooi heel belangrijk. Zoals met alle papegaaien is hun intelligentie hun meest aantrekkelijke eigenschap, maar precies daarom is het ook moeilijk om ze in gevangenschap te houden. Kaketoos zijn zeer slimme vogels en daarom hebben ze behoorlijk wat verrijking nodig om aan hun onderzoekende natuur te voldoen. Bij gebrek aan stimulans krijgen kaketoos gedragsproblemen. Enkele ideeën voor verrijking zijn:

- papier geven om te versnipperen: toilettrollen, kartonnen dozen, keukenpapier... Verwijder vooraf wel lijmresten en nietjes.
- Natuurlijk knaagmateriaal geven: gras met zaden en wilgen of fruitboomtakken, met bladeren. Geef de knaagtakken in een grote pvc-buis met gaten die met draden is vastgemaakt aan het plafond. Je kan de takken ook in de uiteinden van de buis steken.

- Boomtakken met bast geven: de vogels hebben destructieve neigingen en zullen de bast van de takken strippen en eventueel opeten.
- Nieuwe klimbomen, touwen, dozen, ... laten verkennen
- Een bad met proper water geven. Dit is absoluut noodzakelijk. Bij warm weer kan een tijdelijk sprinklersysteem gedurende korte periode weldadig zijn voor de vogels, en bovendien zal je dan bij de kaketoos heel leuk gedrag zien.
- Het interieur regelmatig veranderen. Voorzie bouten aan de zitstokken of v-vormige schragen zodat je deze gemakkelijk op een andere plaats aan de volièrewand kan bevestigen.
- Menselijk contact en het trainen van de vogels kan erg verrijkend zijn. De vogels zijn -mits ze gewend worden gemaakt- erg tolerant voor de aanwezigheid van mensen.
- Zorg voor een goed overzicht op de omgeving, want ze zien graag wat er rond hen gebeurt.
- Auditieve stimulering kan je voorzien door geluiden van andere vogels of van dezelfde soort af te spelen. Let wel op dat geluiden van dezelfde soort geen stress opleveren.
- Felkleurige objecten toevoegen, want daardoor worden papegaaiachtigen aangetrokken: kleurige bloemen en speelgoed kunnen dus hun interesse wekken.
- Het gezelschap van een soortgenoot is absoluut aangeraden.

Om verveling te voorkomen kan je een deel van het voer aanbieden als voedselverrijking. Het voordeel is dat de vogel over langere tijd altijd kleine porties eet en zo bezig blijft. Er zijn tal van commerciële voederpuzzels verkrijgbaar in de handel, maar je kan ook zelf knutselen om het voer op een activerende manier aan te bieden:

- Zaden in de ribbels van karton schuiven of, voor sterkere vogels, in karton vouwen.
- Fruit- en groentenbrochettes maken: fruit en groenten aan een stevige metalen draad of touw rijgen en aan het plafond van de volière of op een andere moeilijk te bereiken plaats hangen.
- In de zomer noten in fruitsap invriezen en in kommen met water plaatsen, zodat ze kunnen 'vissen'.
- Noten uitstrooien.
- Noten met schil geven, waarin je eventueel een klein gaatje maakt om de vogel te helpen.
- Fruit op kleine takken spietsen en dat verspreid over de kooi hangen.
- Een gat boren in een boom en daarin enkele meelwormen of noten steken.

Het is een goed teken als je kaketoos levendig en alert zijn. Kijk dagelijks naar de dieren om hun gedrag en behoeftes beter te leren kennen. Een passief of onrustig dier dat weinig gebruik maakt van de ruimte is mogelijk ziek of geeft aan dat de omgeving niet goed voldoet of tot verveling leidt. Naar manieren zoeken om je dier te verrijken is leuk, zowel voor mens als dier!

3.2 VOEDING

Kaketoos eten van nature zaden, noten, wortels, fruit en groene bladeren. Hun dagelijkse basisvoer bestaat dan ook uit een portie droogvoer en vers voer. Als droogvoer zijn een zadenmengeling voor kaketoos of speciale pellets geschikt. Je kan die beide kopen in gespecialiseerde vogelwinkels. Pellets zijn kleine brokken van o.a. geperste zaden, noten en eiwitten, en bevatten alle nodige voedingsstoffen in een evenwichtige samenstelling. Als je merkt dat je vogels enkel de lekkerste zaden uit de zadenmengeling pikken, dan geef je beter een compleet pelletvoer. Eenzijdige voeding kan je vogel immers ziek maken.

De kaketoos hebben naast het droogvoer ook nog dagelijks groenten en fruit nodig. Laat de vogels geleidelijk aan wennen aan het vers voer om diarree te voorkomen. Als de mest goed blijft, kan je stilaan meer geven. Fruit is belangrijk voor kaketoos en ze moeten dagelijks minstens één tot drie stukken eten. Bijna alle fruitsoorten zijn goed, probeer uit wat jouw kaketoe lekker vindt, want elke kaketoe is anders. Als groenten kunnen gekookte stukjes (zoete) aardappel, maïs, bonen, bloemkool, erwten en wortel gegeven worden. Wortels, selder, sla, peterselie en komkommer mogen ze ook rauw krijgen. Geef niet te veel sla of kool, want dat kan diarree veroorzaken. Geef nooit avocado, want dat is giftig voor vogels. Soms moet je de dieren leren

wennen aan nieuw voedsel. Bied ook een deel van het voedsel aan als voedselverrijking, want dat benadert hun voedselzoekgedrag in het wild. Snij de groenten in kleine blokjes van 1 tot 2 cm groot, afhankelijk van de kaketoesoort.

Afwisseling met fruit, groenten en noten is zeer belangrijk voor hun gezondheid. Palmpitten, hele noten zoals hazel-, amandel- en walnoten, verse graszaden, verse kruiden en kokosnoot zijn een goede aanvulling op het voer. Geef geen pinda's, want die bevatten soms dodelijke schimmels. Om de zaden goed te verteren en genoeg calcium binnen te krijgen, hebben de kaketoës ook grit, sepia en maagkiesel nodig. Voor de fok en in de ruitijd is bijkomend eiwitrijk voer nodig als je de vogels voert met een zadenmengeling: geschikt zijn meelwormen in kleine hoeveelheden of een deel van een gekookt ei.

Geef het vers voedsel in grote voederschalen van aardewerk of metaal en plaats deze op verschillende locaties in het verblijf. Voorzie voor elk dier een voederschaal. Voer ze één keer per dag, bij voorkeur in de ochtend en neem de voederschalen in de namiddag of avond weg. Was de kommen goed uit.

Kaketoës moeten steeds eten ter beschikking hebben. Ook al lijken de voederbakken vol, controleer toch altijd of er niet alleen lege zaadhulzen in liggen. Verwijder deze en maak de voederbakken proper voordat je nieuw droogvoer geeft.

Vers drinkwater moet steeds ter beschikking staan, dit kan je aanbieden in een ondiepe schaal.

Wat voer je een kaketoë?

Dagelijks voer	Met mate voeren	Niet voeren
50% zadenmengeling of pellets voor kaketoës	Vette noten en zaden: zonnebloempitten, palmpitten, kokosnoot, andere hele noten	Pindanoten
30% fruit: druif, mandarijn, mango, aardbei, meloen, banaan, peer, appel, aalbessen, sinaasappel... 20% groenten en kruiden: Gekookt: bonen, aardappel, erwten... Rauw: komkommer, wortel... Kruiden: peterselie, rozebottel, verse graszaden, paardenbloem, vogelmuur en tuinkers	Voor de rui of fok: een deel van een gekookt ei of meelwormen in kleine hoeveelheden	Avocado, rabarber
Knaagmateriaal: takken van wilg en hazelaar, fruitbomen...	Kool- en slasoorten	Koekjes, chocolade, chips en zout
Grit, sepia, maagkiesel	Kant-en-klare snoepstokken	Pitten van fruit zijn giftig!

3.3 VERZORGING

Dagelijks

- Verwijder de groenten- en fruitresten.
- Kijk hoeveel er gegeten is en geef nieuw voer.
- Geef vers water in de drinkbak.
- Reinig het bad en vul het met proper water.
- Maak eventueel nieuwe voederpuzzels en geef nieuw speelgoed en ander verrijkmateriaal.
- Geef de vogels aandacht, laat ze los vliegen of geef ze verrijking in de kooi of volière.

- Controleer of de vogels zich normaal gedragen.

Minstens eenmaal per week

- Gooi vuile bodembedekking weg en was de kooi of volière goed uit.
- Voorzie elke week nieuw knaagmateriaal.
- Vervang verwoest materiaal in het interieur.
- Was ook de stokken, touwen en speelgoed goed af.
- Controleer of er nog genoeg grit, sepia en maagkiezel is.
- Controleer de nagels, veren en de algemene gezondheid van de vogels.
- Ga indien van toepassing met een stofzuiger rond de kooi, want vogels produceren veel stof en gooien soms ook zand en afval uit de kooi.

Een aantal keer per jaar

- Behandel de kooi of volière een aantal keren per jaar tegen parasieten zoals mijten. Haal de vogels er vooraf uit, want ze zijn erg gevoelig voor toxische stoffen. Haal de hele kooi leeg om alles goed proper te maken. Goede hygiëne is nodig om longproblemen door stof te voorkomen, zowel bij mens als dier. Reinig met heet water, en ontsmet met een javel- of chlooramide-oplossing van 10%. Spoel alles goed na om ook de inname van chloor te voorkomen. Als je met azijn reinigt, moet je de ruimte zeer goed verluchten. Azijn en azijndampen zijn immers zeer giftig voor vogels. Ze hebben een invloed op hun kalkopname en zijn daarom mogelijk dodelijk. Voorkom dus absoluut de inname van azijn.
- Vervang ook regelmatig de touwen en takken, want daarin kunnen parasieten gaan zitten en de ruwe oppervlaktes zijn moeilijk te reinigen.

4 GEDRAG EN OMGANG MET HET DIER

Kaketoos zijn bijzondere huisdieren en hebben veel aandacht nodig. Als ze alleen gehouden worden, moet jij die aandacht geven. Hou er rekening mee dat het houden van kaketoos best veel tijd kost. Een kaketoe die te weinig afwisseling of aandacht krijgt, zal gedragsproblemen ontwikkelen, zoals verenplukken of veelvuldig schreeuwen. Schreeuwen is bij kaketoos een duidelijk teken dat er iets mis is met de vogel en waarmee het dier wil aangeven dat het zich verveelt, zich alleen voelt of bang is.

Sommige kaketoos willen graag knuffelen en sluiten met meerdere mensen in een gezin vriendschappen. Andere dieren kiezen duidelijk één gezinslid en kunnen jaloers of agressief zijn tegenover andere gezinsleden. Als je een koppel kaketoos of twee kaketoos uit hetzelfde nest samen houdt, dan kiezen ze vaker voor elkaar als gezelschap dan voor één menselijk gezinslid.

Als je kaketoos in een kooi houdt, dan je moet ze zeker drie tot vier uur per dag los laten vliegen. Ze gebruiken die tijd buiten de kooi om op onderzoek te gaan en komen graag naar jou. Doe dit enkel binnenshuis, anders kan de vogel wegvliegen! Laat de vogels op vaste tijdstippen los vliegen, bv. voor je ze eten geeft. Als een kaketoe los vliegt, kan je hem terug in de kooi lokken door voer in de kooi te zetten, door de kooi rustig over de vogel heen te zetten, of door te wachten tot het donker is en dan de vogel te pakken. Jaag er niet achteraan, want ze hebben snel last van stress. Als de kaketoos de kooi als veilige thuis beschouwen, gaan ze er ook gemakkelijk terug in.

Het is niet makkelijk om kaketoos zindelijk te maken. Ze laten hun uitwerpselen overal vallen. In huis zullen kaketoos in alles bijten en mogelijk dingen stuk maken. Dat hoort erbij en is normaal gedrag. De dieren onderzoeken met hun snavel. Voorzie daarom speciaal voor de kaketoos spullen waarin ze wel mogen bijten.

Als de vogel iets ongewensts doet, probeer de situatie dan zo te veranderen dat de vogel minder snel iets fout kan doen. Straf de vogels niet en jaag er ook niet

achteraan, daarvan wordt de vogel schuwer. De vogels zijn heel slim en leergierig. Ze zijn gebaat met een rustige, positieve benadering. Je kan ze trainen via positieve bekrachtiging, bijvoorbeeld via clickertraining.

Als je de vogel mee naar buiten wil nemen, moet die al heel tam zijn. Om te voorkomen dat de vogel wegvliegt, kan je een speciaal vogeltuig omdoen, een reiskooi gebruiken of de vogel [kortwieken](#). Het voordeel van het vogeltuig is dat de vogel zijn complete vleugels kan houden en in huis kan blijven losvliegen. Het nadeel is dat het tuig de vogel kan irriteren, en de vogel zeer tam moet zijn om het tuigje te kunnen omdoen. Het nadeel van kortwieken is dat het de vogel voor langere tijd verhindert van te vliegen. Hierdoor kan hij zich erg onzeker en 'gehandicapt' voelen.

Als de vogel nog niet handtam is en je het dier moet vangen, maak dan gebruik van een voldoende groot en verstevigd vogelnet. De beste methode is die waarbij de vogel door één persoon wordt aangemoedigd om te vliegen naar een specifieke zitstok en een andere persoon de vogel daar opwacht met het net. Om een vrij tamme vogel in de kooi te vangen gebruik je best een handdoek en stevige handschoenen. Benader het dier langs achter. De handdoek moet volledig rond het dier geslagen zijn, waarbij de vleugels stevig op de plaats worden gehouden zodat de vogel zich niet kan losrukken. Om het dier te onderzoeken moet je beide handen gebruiken. Neem het dier stevig vast met één hand in de nek achter het hoofd, met de duim onder de onderste kaak om te voorkomen dat het bijt. Met je andere hand hou je de poten en vleugels tegen het lichaam van het dier. Kakatoes kunnen normaal gezien gemakkelijk getraind worden, dus een andere optie is om het dier door middel van positieve bekrachtiging te leren om vrijwillig in een transportbox te stappen.

Kaketoës hebben een uitgebreid gamma communicatiemiddelen om met mensen en soortgenoten te communiceren. Je kan leren begrijpen wat de kaketoe wil zeggen door de geluiden te herkennen en door naar zijn lichaamstaal te kijken. Als bijvoorbeeld de kaketoe klikt met de tong, schommelt, zijn kuif omhoog zet en zijn kop laat zakken of flapt met zijn vleugels, dan is de vogel op zijn gemak, enthousiast en bereid tot het maken van contact. Daarentegen laat je een kaketoe die sist, stampt met de voeten, geen oogcontact maakt, met zijn rug naar je toe gedraaid zit, zijn kuif opzet en zich groot maakt of met open bek klaar zit om te bijten, beter even met rust. Volgens sommige bronnen is het ook niet aangeraden een kaketoe op de schouder te laten zitten.

Kaketoets zijn één van de luidruchtigste vogelsoorten, het geluid van kaketoets kan dus overlast veroorzaken voor jou of je burens. Het schreeuwen kan je ze niet afleren en straffen maakt het ongewenste gedrag nog erger. Het is beter dat je een vaste dagroutine neemt voor het los vliegen en ze voldoende afleiding en verrijking geeft. Geef bijvoorbeeld elke dag ander speelgoed en voedselverrijking om de vogels bezig te houden.

5 GEZONDHEID

5.1 VOORTPLANTING EN BIJHOREND GEDRAG

De verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke kaketoos kan je niet altijd goed zien. Bij sommige soorten zijn er kleurverschillen, of zijn de vrouwelijke vogels iets kleiner. Bij o.a. de blauwoogkaketo, witkuifkaketo en molukkenkaketo heeft de mannelijke kaketo een zwartbruine iris en het vrouwelijke dier een roodbruine iris. Toch is het verschil niet altijd duidelijk te zien omdat de iris heel donkerbruin kan zijn. Voor de zekerheid kan je een DNA-controle laten doen door een gespecialiseerde vogeldierenarts. Zo weet je zeker of je een mannelijk of vrouwelijk dier hebt.

Per kaketoesoort verschilt de broedtijd en het leggen van eieren. Voor tropische soorten moet tijdens het broeden een luchtvochtigheid van 55 tot 65% aangehouden worden. Het is vaak lastig om de omstandigheden goed na te bootsen zodat de dieren aan het kweken gaan. Het belangrijkste is om een goed koppel te hebben dat graag samen is. Zorg voor een ruime volière en geschikt nest.

Nadat de eieren uitkomen, blijven de jongen 10 tot 13 weken in de nestkast. Ze worden gevoederd door de ouderdieren. Na het uitvliegen zijn de jongen nog afhankelijk van de ouderdieren om sociale vaardigheden te leren. Met de hand opgefokte vogels ontbreekt het daarom vaak aan sociale vaardigheden. Als je wilt kweken, kies dan vogels die bij de eigen ouders zijn opgegroeid ('natuurbroed'). Kweek niet zomaar met vogels. Kies gezonde ouderdieren en kweek alleen als je voldoende ruimte hebt voor alle vogels, of als je er zeker van bent dat je verantwoordelijke nieuwe eigenaars hebt voor de jongen.

5.2 MEEST VOORKOMENDE GEZONDHEIDSPROBLEMEN

Gezonde kaketoos zijn alert, levendig, hebben glanzende veren en schone poten en ogen en een schone snavel. Het borstbeen mag niet uitsteken en niet puntig aanvoelen, want dan is de vogel te mager. De vogels maken veel geluiden, en als ze dit plots niet meer doen, dan is dat mogelijk omdat ze zich niet goed voelen. Een kaketoos die ziek is zal zich terugtrekken en zijn veren bol zetten. Vogels zijn prooidieren en daarom erg efficiënt in het verbergen van tekenen van ziekte. Neem daarom onmiddellijk contact op met een gespecialiseerde dierenarts als je symptomen vaststelt.

Er zijn meerdere ernstige ziektes waarvoor je een vogel voor aankoop kan laten testen. Als kaketoos gezondheidsproblemen hebben, dan komt dat vaak door verkeerd of eenzijdig voer of door een te saaie en beperkte huisvesting.

Papegaaiaachtigen ruilen minstens eenmaal per jaar. Tijdens die periode worden de veren vervangen door nieuwe. Een volledige rui voltrekt zich meestal heel geleidelijk. Geef ze tijdens deze periode meer energierijk voedsel, zoals eivoer, als ze gevoederd worden met een zadenmengsel. Zorg zoals altijd voor een goede hygiëne want tijdens de rui zijn de vogels extra vatbaar voor ziektes.

De meest voorkomende gezondheidsproblemen bij kaketoos zijn:

- **Vergroeiingen van de poten**
Symptomen: de poten worden stijf en krom, openstaande schubben, de poten zien wit met schilfers. Dit is meestal het gevolg van te weinig variatie in zitstokken en te weinig beweegruimte. Als de schubben schilferen, dan kan dat wijzen op mijten.
- **Vergroeiingen van de snavel**
Symptomen: zichtbare schreefgroei van de snavel.
Dit is meestal het gevolg van eenzijdige voeding, zoals zaden en zonnebloempitten en te weinig hard materiaal. Voorzie knaagmateriaal zoals sepiaschelpen en onbespoten takken van fruitbomen of wilgen.
- **Gedragsproblemen** bv. herhaaldelijk verenplukken, schreeuwen en soms ook agressie tegenover andere vogels of mensen
De vogel voelt zich niet goed. Verminder gedragsproblemen door tegemoet te komen aan de behoeftes van de vogel, zoals vliegen, een soortgenoot, speelgoed en voedselverrijking.
- **Slechte rui - stokrui**
Symptomen: lusteloosheid, veren bol zetten, pikken aan de veren.
Geef extra energierijk voer of vraag een expert om de omgevingsfactoren en voeding te beoordelen.
- **Papegaaizenziekte – Psittacose**
Symptomen bij vogels: lusteloosheid, ontstoken oog, vieze neus, weinig eetlust.
De papegaaizenziekte is zeer besmettelijk voor vogels en mensen. De ziekte is aangifteplichtig en kan ook voorkomen bij vogels die zelf niet ziek lijken. Bij mensen veroorzaakt de ziekte griep, ademhalingsproblemen en soms ook longontsteking. Vogels kunnen voor de aankoop getest worden.

- **Polyoma-virus**
Symptomen: blauwe plekken, opgezwollen buik, slecht ontwikkelende veren, ontstoken veerfollikels, meestal bij jonge vogels.
Papegaaiaachtigen raken besmet door contact met uitwerpselen, veren en schilfers van besmette vogels. Ook als eigenaar kan je de ziekte overdragen als je in contact bent geweest met een besmette vogel. Neem contact op met de dierenarts. Meestal gaan jonge vogels dood aan het virus, oudere vogels overleven de ziekte echter vaak wel.
- **Snavel- en veerrotziekte – PBFD – circovirusinfectie**
Symptomen: slechte weerstand, allerlei infecties, afbrokkelende snavel, losse veren.
Behandeling is niet mogelijk. Er kan wel op de ziekte getest worden voor de aankoop.
- **Ademhalingsproblemen**
Symptomen: vuile neus en ogen, snel ademen, lusteloos lijken.
Afhankelijk van de klachten kan de dierenarts een behandeling voorschrijven.
- **Inwendige parasieten** bv. (rond)wormen
Symptomen: vermagering, algemene slechte conditie, waterige of gele mest.
Hou preventief het verblijf goed proper. Bij symptomen kan de dierenarts ontwormingsmiddelen voor vogels voorschrijven.
- **Uitwendige parasieten** bv. (bloed)luizen, mijten, schurft
Symptomen: jeuk, kale plekken, schilfers, witte korrelige ‘kalkpoten’, lusteloosheid.
Uitwendige parasieten zitten zowel op de vogels zelf als in de kooi. Zorg ervoor dat de vogel een goede weerstand heeft en ga onmiddellijk naar de dierenarts als je een van de symptomen vaststelt. Bestrijd de parasieten in de omgeving en zorg voor een goede hygiëne.

6 AANKOOP OF ADOPTIE

Kaketoehouden is een taak voor gevorderden en is af te raden in een gehorig huis door het lawaai dat ze kunnen maken. Het zijn zeer intelligente vogels, en het kan moeilijk zijn om voor hen een goede leefomgeving te voorzien. Als je slechts één vogel houdt, dan kan de relatie daarmee intensief zijn en moet je de vogel elke dag meerdere uren aandacht geven. Voor de vogels is het beter om ze als koppel of in een groep in een grote volière te houden.

De volgende vragen helpen je over de aankoop van een kaketo na te denken:

- Wist je dat sommige kaketoesoorten tot meer dan 80 jaar oud kunnen worden?
- Weet je dat je in de meeste gevallen officiële documenten nodig hebt die aantonen dat het dier legaal verkregen is?
- Is er niemand in huis allergisch voor vogels?
- Kan je tegen het heel luide geschreeuw of zullen de burens daar last van hebben?
- Heb je genoeg ruimte voor een zeer ruime kooi of volière?
- Heb je voldoende tijd voor het onderhoud?
- Heb je de tijd om elke dag enkele uren met de vogels bezig te zijn en ervoor te zorgen?
- Is er iemand die de vogels kan verzorgen als je op vakantie gaat?
- Begrijp je dat de vogels niet zindelijk zijn als je ze laat losvliegen in huis?
- Heb je ongeveer 25 euro per maand per kaketo over voor de voeding en verzorging?

De meeste soorten vallen onder de CITES-wetgeving. Je moet voor deze soorten een document van herkomst kunnen voorleggen en de verkoper moet de gegevens noteren in het CITES-register. De valkparkiet (*Nymphicus hollandicus*) - eigenlijk een kaketo - is hiervan echter vrijgesteld. [Lees meer informatie over CITES en welke soorten onder de CITES-wetgeving vallen.](#) Dat betekent dat bijna alle kaketoehouders alleen mogen worden verhandeld met documenten die bewijzen dat ze legaal verkregen zijn. Alleen vogels die in gevangenschap gekweekt zijn, mogen als huisdier worden gehouden. Een naadloze gesloten poorting is een goede indicatie dat het dier legaal verkregen is.

Je kan kaketoos kopen bij kwekers, dierenwinkels en soms ook adopteren bij vogelopvangcentra. Als je een tamme vogel wilt, kies dan voor een vogel die in een huishouden opgegroeid is en contact met mensen gewend is. Bekijk op voorhand welke soort je mooi vindt, en verdiep je in wat die soort nodig heeft. Ga bij meerdere fokkers of winkels kijken voor je de kaketoos koopt. Zo kan je direct zien wat er allemaal komt kijken bij het houden van de dieren. Kies een verkoper bij wie de dieren er gezond uitzien, het verblijf en water proper zijn, de dieren veel zit- en nestplekken hebben en er voldoende ruimte is in het verblijf. Als je een goed koppel wil, dan laat je de vogels zelf hun partner kiezen uit een groep.

Wees kritisch en durf vragen te stellen. Als koper ben je verantwoordelijk voor een goede keuze. Kies een gezonde kaketo, met een compleet verenkleed, die al zelfstandig eet. Kies geen handopfok-vogels, geïmporteerde of zwakke dieren, want daarmee hou je foutieve handel in stand. Handopfok-vogels krijgen sneller gedragsproblemen. Vogels die door hun ouders zijn opgevoed, hebben een betere gezondheid en sociale vaardigheden en worden bovendien even tam. Controleer of de dieren geen verwondingen of vervormingen hebben. Als je verwaarloosde dieren opmerkt, dan kan je dit melden bij de Dienst Dierenwelzijn op het [Meldpunt verwaarloosde en mishandelde dieren](#).

Voordat je de kaketoos mee naar huis neemt, moet hun verblijf ingericht en klaar zijn. Transporteer de vogel in een transportbox van multiplex of stevig hout met een dikte van minstens 6 mm en voorzien van ventilatiegaten. Zo blijft de kaketo kalm tijdens het vervoer. Plaats de kaketoos onmiddellijk in hun verblijf als je thuiskomt. Zorg voor een rustige omgeving en blijf enkele uren uit de buurt zodat ze rustig hun nieuwe omgeving kunnen verkennen. Geef ze in het begin hetzelfde voer als de vorige eigenaar en laat ze geleidelijk wennen aan nieuw voer. Als je al vogels hebt, dan hou je de nieuwe vogel best drie weken apart om te vermijden dat ziektekiemen overgedragen worden. De eerste dagen moet je hen extra observeren om te controleren of alles in orde is en of ze zich niet kunnen verwonden of ontsnappen. Na aankoop moeten de dieren een tijdje wennen aan de nieuwe situatie. Geef ze die rust, dit is een stresserende periode.

7 KOSTEN

De prijs van een kaketo hangt af van de soort en kleur. De prijzen variëren van 300 tot 2500 euro.

Als je kaketoos aankoopt heb je ook een zeer ruime kooi of volière nodig met een nestkast of broedblok, meerdere water- en voerbakken, verschillende zitstokken en speelgoed. Deze benodigdheden koop je vanaf 250 euro.

De bodembedekking en droog- en vers voer voor een kaketo kosten ongeveer 25 euro per maand. Als de vogel ziek wordt, moet je een gespecialiseerde dierenarts raadplegen, en die kosten kunnen hoog oplopen.

Postadres

Koning Albert II-laan 15 bus 548
1210 Brussel
vlaanderen.be/dierenwelzijn